

BISKOPPEN OVER KØBENHAVNS STIFT

Nørregade 11 · 1165 København K · Telefon 33 47 65 00 · E-mail: kmkbh@km.dk

Den 17. december 2010
Løbenr. 126477/10amh

Til Kirkeministeriet
(km@km.dk)

Idet jeg henviser til den rapport som er udarbejdet skal jeg hermed meddele Kirkeministeriet, at jeg som formand for udvalget: ”Folkekirken og det registrerede partnerskab” naturligvis står inde for de synspunkter som jeg er med til at repræsentere i udvalgets udtalelser.

Vielsen bør stadig kunne finde sted med juridisk gyldighed i folkekirken.

Ligeledes mener jeg at de registrerede partnere bør kunne velsignes ved en autoriseret velsignelsehandling.

Desuden finder jeg det naturligt at det registrerede partnerskab fremover også kan indgås i folkekirken.

I flg. vor kirkes tradition udvises der skønsomhed over for den del af præsterne som ikke ønsker at gøre brug af de nye ritualer, idet det accepteres at disse fritages for at deltage i den handling som folkekirkemedlemmer har et retskrav på.

Denne fritagelsesordning skal dog ikke forhindre nogen præst i almindelig kollegialitet med kollegaer, som måtte finde det betimeligt at anvende det foreslåede ritual. Det er stadig min forventning at vi som præster i vores kirke kan fejre gudstjeneste sammen, afløse hinanden, og deltage i fælles tjenstlige konventer.

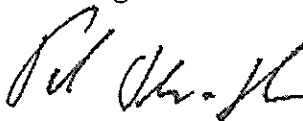
Holdningen til homoseksualitet har ændret sig. Det er et privilegium at leve i et samfund, hvor mennesker kan være, som de er. Partnerskabet er en borgerlig ordning om et kærlighedsforhold, og det er menneskene kirken velsigner.

En evangelisk-luthersk kirke lever først og fremmest med en tradition for at selv kirken må gå i rette med sig selv og bryde med traditionalisme. På baggrund af en forståelse af hvad der er kernen i evangeliet må vi forkynde, så mennesker bliver frie og får mod til tilværelsen.

Idet jeg henviser til Galaterbrevet 3,28 antyder jeg den frihed som den troende opnår ved troen på Kristus.

Jeg henviser i øvrigt til det høringssvar som er forfattet af stiftsrådet i Københavns stift, og er sikker på at stiftsrådet ikke alene repræsenterer præsterne og menighedsrådene i stiftet vel, men også repræsenterer folkekirkens medlemmer i stiftet vel, og derfor er jeg ikke betænkelig ved at anbefale stiftsrådets konklusioner.

De venligste hilsener

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Skov-Jakobsen', written in a cursive style.

Peter Skov-Jakobsen

Københavns Stiftsøvrighed

Nørregade 11, 1165 København K
Tlf. nr. 33 47 65 00
Telefax 33 14 39 69
E-post KMKBH@KM.DK

Den 30. november 2010
ama

Løbenr. : 117337/10
Sagsb : Anne Margrethe Andersen

Kirkeministeriet

(fremsendt pr. e-post)

Høringssvar vedr. rapport om folkekirken og registreret partnerskab.

Stiftsrådet har ved sit møde den 24. november 2010 drøftet rapporten. Stiftsrådet finder, at rapporten tilvejebringer et kvalificeret grundlag for drøftelse af registreret partnerskabs status i folkekirken.

Det bemærkes indledningsvis, at da to af stiftsrådets medlemmer har deltaget i arbejdet med udarbejdelse af rapporten, har de ikke deltaget i afstemningen i forbindelse med høringssvaret.

10 ud af stiftsrådets 12 tilstedeværende medlemmer, der deltog i afstemningen, tilslutter sig de seks medlemmers anbefaling af, at der åbnes mulighed for at registreret partnerskab kan indgås i folkekirken, og at der udarbejdes et vielsesritual, der rummer dette.

7 af stiftsrådets medlemmer går ind for, at der udarbejdes et fælles vielsesritual uanset køn.

2 af stiftsrådets medlemmer mener i lighed med udvalgets fire medlemmer, at det vil være forkert at åbne for indgåelse af partnerskab i kirken.

9 af stiftsrådets medlemmer tilslutter sig, at der autoriseres et ritual til velsignelse af "borgerligt" indgået registreret partnerskab.

2 af stiftsrådets medlemmer mener i lighed med udvalgets fire medlemmer, at det vil være forkert at indføre et ritual for velsignelse af partnerskab i kirken.

Stiftsrådet er enig i udvalgets anbefaling af, at ægteskab fortsat skal kunne indgås i folkekirken.

10 af stiftsrådets medlemmer tilslutter sig, at præster skal have mulighed for at afvise at medvirke ved indgåelse af og velsignelse af registreret partnerskab.

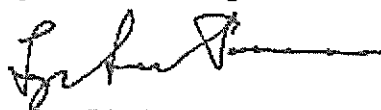
9 af stiftsrådets medlemmer er imod, at der tilføjes præambel i rituallet om præsters fritagelsesmulighed.

2 af stiftsrådets medlemmer går ind for, at rituallet tilføjes præambel om præsters fritagelsesmulighed.

10 af stiftsrådets medlemmer er enig med udvalgets flertal i, at kirkefunktionærer ikke skal kunne fritages for at medvirke ved indgåelse af og velsignelse af registreret partnerskab.

2 af stiftsrådets medlemmer mener, at kirkefunktionærer skal have mulighed for at afvise at medvirke ved indgåelse og velsignelse af registreret partnerskab.

Med venlig hilsen
på stiftsrådets vegne

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Inge Lise Pedersen', written in a cursive style.

Inge Lise Pedersen
Formand

Kirkeministeriet

Kirkeministeriet fremsendte med brev af 17. september 2010 (dok.nr. 87502/10) rapport om folkekirken og registreret partnerskab.

Som hørings svar har jeg følgende bemærkninger:

Om ægteskabet

Det er en god ting, at der i Danmark kan indgås registrerede parforhold mellem personer af samme køn med deraf følgende sociale konsekvenser for samliv, arveforhold osv. Og siden 1997 har der eksisteret pragmatiske ordninger, hvor de registrerede par, som måtte ønske det, har haft mulighed for at få en gudstjenestelig markering i forbindelse med registreringen af deres partnerskab.

Spørgsmålet er nu, hvorledes dette forholder sig til den årtusindgamle ægteskabsinstitution og den rolle, som denne i traditionen har fået i skikkelse af kirkens vielsespraksis. Den kristne kirke har gennem hele sin historie siden oldkirken haft en meget høj vurdering af ægteskabet. Langt højere end de andre skriftreligioner, jødedom og senere islam.

En stillingtagen til spørgsmålet om vielse/velsignelse af registrerede par ved en kirkelig handling kan ikke træffes uden en samtidig afklaring af ægteskabets stilling i lutherdommen.

Det er en ofte overset kendsgerning, at de lutherske bekendelsesskrifter fra reformationstiden udtrykker en klar opfattelse af ægteskabet. Heller ikke udvalgsrapporten redegør herfor, til trods for at bekendelsesskrifternes må betragtes som forpligtende for den danske folkekirke.

De lutherske bekendelsesskrifter fra reformationstiden omtaler ægteskabet, men ikke (direkte) vielsen som kirkelig ceremoni. Det sker i den augsburgske konfession artiklerne 16 og 27 samt (indirekte) i Luthers lille katekismus. I CA artikel 16 hedder det under overskriften *Von der Polizei und weltlichen Regiment/De rebus civilibus*, at de verdslige ordninger er skabte af Gud, samt at det er tilladt kristne at føre verdslige embeder m.v., samt at det er tilladt kristne at indgå ægteskab, dvs. gifte sig (*ducere uxorem, nubere*). Dette er vendt imod de såkaldte sværmeres forsøg på at etablere himmelske tilstande på jorden. I CA artikel 27 gøres det lutherske syn på ægteskab gældende imod de romersk-katolske fordringer om i kraft af munkeløfter at afstå fra indgåelse af ægteskab. Men et sådant munkeløfte kan ikke ophæve ægteskabet, som bekendelsen omtaler som *ordinationem et mandatum dei* (en gudsforordnet

stand). Bekendelsens tale om ægteskabet bygger her eksplicit den opfattelse, at det er udtryk for en guddommelig ordning og mandat. Dette er argumentet for, at det hverken af sværmere eller munke kan tilsidesættes til fordel for 'højere' løfter eller bestemmelser. Ægteskabet luthersk forstået er således grundlæggende noget andet og videre end en frit valgt samlivsform, grundlagt på to menneskers indbyrdes beslutning. Ægteskabet er også udtryk for en guddommeligt forordnet stand for det verdslige liv, som man indtræder i ved ægteskabs indgåelse, hvorfor det da også har en social, kirkelig og symbolsk betydning, som rækker langt videre end de aftaler, mennesker på eget initiativ kan træffe med hinanden.

Denne lutherske ægteskabsforståelse, som indplacerer ægteskabet på linje med andre borgerlige ordninger, udtrykker således en langt mere vidtgående forståelse end den, som kommer til udtryk i det romantiske 'to-somme' kærlighedsforhold, som der ofte refereres til i paralleliseringerne med andre samlivsformer.

Dette er da også den legitimerende forudsætning for, at kirken kan medvirke ved indgåelse og fejring af ægteskab i forbindelse med vielsen. En sådan forståelse gøres da også gældende i den nugældende, autoriserede liturgi for vielse af 1992, hvor der i slutningskollekten (efter en tak for ægteskabet) bedes: '- vi beder dig, at du vil bevare *denne din ordning* og velsignelse urokket iblandt os.' Der er her andre og videre aspekter på færde end f.eks. henvisningen til menneskets følelser, kærlighed og lignende, idet der forudsættes en samfundstænkning med udgangspunkt i de guddommelige ordninger og mandater.

Dette ordningsmæssige ægteskabssyn, som findes i Den augsburgske Bekendelse og som afspejles i nugældende liturgi, er begrundet hos Martin Luther. Når Martin Luther i den såkaldte *Traubuchlein* (1529) i forbindelse med ægteskabs indgåelse taler om, at præsten er 'skyldig at velsigne og vie dem, som beder om det', så bygger hans udtalelse på den forudsætning, som reformatorerne var enige om, nemlig at ægteskabet betragtes som *ordinatio et mandatum dei*. Luther stiller på dette sted menneskelige ordninger såsom munke- og nonnevæsenet op som modsætning til det guddommeligt indstiftede ægteskab: '*deres [munke, nonner] stand og væsen er ugudeligt og lutter menneskeværk, som ikke har nogen grund i Skriften. Hvor meget mere skal vi da ære denne guddommelige stand [ægteskabet] og langt mere herligt velsigne den, bede [for den] og prise den? Thi selv om det er en verdslig stand, så har det dog Guds Ord for sig og er ikke opdigtet eller stiftet af mennesker, sådan som munke- og nonnestanden [...].*' De historiske og teologiske forudsætninger for lutherske kirkers medvirken ved indgåelse af ægteskaber bygger således på den entydige forudsætning, at der med ægteskabet er tale om en såkaldt guddommeligt indstiftet stand, hvilket gør den usammenlignelig med andre 'opdigtede' ordninger.

Dette synspunkt vender reformatorerne både imod den sværmeriske ophævelse af alle ordninger til fordel for andre mere 'himmelske', umiddelbare instruktioner (CA 16), og imod de former for forpligtelse – endog kirkelige forpligtelser – som måtte forsøge at overbyde ægteskab og ægteskabs indgåelse (CA 27).

Gælder ordningerne og ordningsteologien stadig?

Det er et stærkt omdiskuteret tema i nyere teologi, hvorvidt en luthersk ordningsteologi stadig kan betragtes som holdbar. Der har fra forskellig side været rejst alvorlige spørgsmål ved denne teologi, og personligt kan jeg godt se nogle af vanskelighederne. Men dette angår ikke

personlige synspunkter, ordningsteologien er et spørgsmål for hele folkekirken i det omfang, den udspringer af bekendelsesskrifterne. Med hensyn til ordningsteologien som sådan, så har Den danske folkekirke ingen officiel stillingtagen til dette komplekse teologiske spørgsmål, som i sine konsekvenser ikke blot angår ægteskabsforståelsen, men også forholdet til bekendelsesskrifterne, kirke-statforholdet m.v. Udgangspunktet må i den situation tages i det forhold, at *Lov om gejstlige læresager* ingen undtagelser eller indskrænkninger gør i forhold til bekendelsesskrifterne, hvorfor ordningsteologien må anses for at være gældende lære. Ved sin faktiske anerkendelse af stat-kirkeforholdet, grundlovsbestemmelserne, kirkens medvirken ved folketingets åbning, ledende embedsmænds deltagelse ved bispevielser osv. kan man ydermere argumentere for, at folkekirken *de facto* anerkender den klassisk-lutherske ordningstænkning. Dette må også få konsekvenser for en eventuel begrundelse for indførelsen af ritualer for registrerede parforhold, såfremt et sådant ritual skal være en parallel til den gældende vielsespraksis.

Lader registreringen af parforhold ved en kirkelig ceremoni sig forene med de bekendelsesmæssigt og liturgisk givne bestemmelser angående ægteskabet? Hvis ikke indførelse af ritualer for vielse/velsignelse af registrerede par skal begrundes med romantiske eller sentimentale argumentationer, hvilket ville være fremmed for en luthersk tankegang, så ser jeg kun nogle få muligheder for en holdbar argumentation:

- 1) Der er i princippet en mulighed for at forstå det registrerede parforhold som en parallel *ordning* af samme vægt og status som ægteskabet, dvs. som *ordinatam et mandatam dei*, forstået i bekendelsesskrifternes betydning. Jeg er imidlertid ikke bekendt med, at en sådan begrundet argumentation har været ført, og mener, at der her udestår væsentlige teologiske refleksioner, for at en sådan argumentation kan blive overbevisende. Det faktum, at der politisk er gennemført en lovgivning for registrerede parforhold, er efter min opfattelse ikke tilstrækkeligt til at betragte dette som 'ordning' i bekendelsens forstand, blandt andet af den enkle grund, at det mangler den skriftbegrundelse, som Luther med stor energi gjorde gældende imod alle forsøg på at opstille ordninger, som kunne regnes for ligeværdige med ægteskabet.
- 2) En anden mulighed kunne være, at den lutherske ordningstænkning og dermed bekendelsernes forståelse af ægteskabet blev suspenderet, for på den baggrund at skabe rum for parallelle begrundelser mellem ægteskabs indgåelse og velsignelse af registrerede par. Dette ville nedskrive den lutherske ægteskabsforståelse til at være en menneskelig valgt 'samlivsform', som teologisk set ikke udmærker sig i forhold til andre samlivsformer, og ville i så fald svare ganske godt til mange politiske og ideologiske ønsker. Herimod kan imidlertid rejses den indvending, at en nedskrivning af ægteskabets teologiske og symbolske værdier under alle omstændigheder bør vække kirkelige betænkeligheder. Hvortil kommer, at det over tid muligvis ville kunne trække tæppet væk under enhver kirkelig medvirken i det hele taget, da det betyder fjernelsen af selve hovedbegrundelsen, som der er redegjort for ovenfor. Endelig må tilføjes, at en officiel frasigelse af CA's lære om de verdslige ordninger ville få nærmest uoverskuelige konsekvenser teologisk og økumenisk, idet det ville sætte den danske kirke uden for enhver sammenhæng med andre lutherske kirker verden over. I sin konsekvens ville det

ikke blot angå ægteskabet, men også kirkens syn på forholdet til det verdslige liv, herunder i stat-kirkeforholdet, som netop forudsætter en klassisk ordningstænkning.

- 3) Endelig er der muligheden for at betragte indgåelse af registreret parforhold under kirkelig medvirken helt uden enhver parallelisering til ægteskabet. Indgåelse af registreret parforhold og kirkelig forbøn/velsignelse måtte i så fald ske på en måde, så det umiskendeligt adskiller sig fra ægteskabs indgåelse. Der kunne i så fald næppe være tale om nogen form for tilspørgsel. Ceremonien kunne da betragtes som en 'fri' kirkelig handling, en særgudstjeneste. Men herved bortfalder så også den ligestilling, som vel har været et drivende motiv bag det pres, som motiverer ønskerne om indførelse af kirkelig velsignelse.

Ingen af de to førstnævnte modeller forekommer mig at være tilfredsstillende. Den tredje svarer vel nogenlunde til de nugældende pragmatiske muligheder for en kirkelig markering. Tilbage står imidlertid det forhold, at ægteskabets sammenhæng med kristendommen og dermed 'ægteskabets teologi' hverken er tilstrækkeligt afklaret i rapporten, eller i de indlæg, som er fremført til forsvar for indførelsen af et ritual for registrerede par. Det viser sig som nævnt i det uafklarede forhold til den klassisk lutherske lære om ordningerne.

Det, som for alvor mangler i den nyere diskussion, og som jeg ikke vil være med til at afskære gennem en forkortet debat og indførelse af autoriseret ritual, er en egentlig fordybelse i disse komplekse forhold. En forhastet beslutning ville kunne medføre, at vi ud fra en – måske – indsnævret teologisk forståelse af ægteskabet står i fare for at konstruere paralleller, som tilfældigvis passer for os her og nu. En sådan forenkling er jeg på vagt over for, og det er ikke noget argument, at vi f.eks. har haft 20 år med registrerede parforhold, hvis det i realiteten er noget andet, det drejer sig om.

Endelig skal det bemærkes, at en indførelse af et ritual for registrerede parforhold svarende til ægteskabsritualet vil indebære, at det gældende *ægteskabsritual*, der som omtalt forudsætter en luthersk ordningslære, må forandres og omformuleres af hensyn til overensstemmelsen mellem ritualernes teologi.

Jeg er ikke ene om disse betænkeligheder. Flere lutherske teologer, som må betragtes som teologisk yderst kompetente, har i international sammenhæng advokeret for synspunkter på ægteskab og parforhold, som ser helt anderledes på ægteskabet end de perspektiver, som for det meste kommer til orde i kirkeministeriets rapport. Enkelte lutherske teologer, bl.a. W. Pannenberg (*Systematische Theologie*. Bd. 3, 391 – 398) nærmer sig en opfattelse af ægteskabet i sakramentale kategorier, andre forsøger ud fra Efs. 5, 32 at se ægteskabet som en mellem menneskelig institution ('på skabelsens plan'), der imidlertid i lyset fra frelsesøkonomien så at sige tilkendes en ny tegnfunktion: ægteskabet som en afglans eller et tegn på Kristi forhold til menigheden.

Disse bibelske - og traditionshistoriske overvejelser bygger selvsagt ikke på enkelte fordømmende skriftsteder fra Det gamle eller Det nye Testamente, men på en langt mere omfattende kulturhistorisk og kristendomshistorisk vurdering af ægteskabets sammenhæng med kirken i historien.

Jeg forsvarer ikke uden videre alle disse synspunkter, men gør opmærksom på

nødvendigheden af mere dybtgående overvejelser over ægteskabets teologi.

Om velsignelseshandlinger

Problemstillingen vanskeliggøres ydermere af en række uklarheder om, hvori en velsignelse kan bestå i en luthersk sammenhæng.

Der tales ofte, som om 'kirken' på Guds vegne skulle have en eller flere særlige velsignelser, den kan uddele eller holde tilbage/udelukke nogen fra. Det er en uheldig semantik i luthersk sammenhæng. Kirken selv 'har' ikke til sin disposition et vist mål af velsignelse, som den efter forgodtbefindende kunne uddele, fedte med eller holde tilbage. Enhver tale om ægteskabet og kirkens velsignelse heraf (samt evt. parallelt angående et registreret parforhold) må anskues som handlinger, som finder sted i troen på de løfter, som kirken i øvrigt forkynder og meddeler. Gældende vielsesritual udtaler da heller ikke nogen velsignelse over ægteparret, men det henviser med skriftbegrundelser til Guds velsignelse, og det yder forbøn for det par, som har indgået ægteskab, og slutter med at lade den aronitiske velsignelse lyde over alle tilstedeværende.

Endvidere bemærker jeg, at den manglende stands- og ordningstænkning slår igennem i de fremsatte forslag, hvilket synes at føre til en vis forlegenhed med henblik på liturgisk at udtrykke, hvad det er, der foregår, som når det f.eks. hedder: '*– jeg forkynder jer at være registrerede partnere for både Gud og mennesker.*'

Frihedsrettighederne

Det er anerkendelsesværdigt, at udvalget har kunnet enes om et vidtgående frihedshensyn med henblik på præsters medvirken. Samtidig rejser præambelen, som fastslår præsternes frihed til ikke at benytte ritualer, helt nye problemstillinger. Den lovgivningsmæssige anerkendte frihed til ikke at medvirke ved vielse af fraskilte anfægter ikke selve handlingens teologiske legitimitet som ritual betragtet, snarere tværtimod, men den udtrykker derimod en frihed til stillingtagen til hvem, der har adgang til at få del i ritualer. Rapportens forslag til ritualer udtrykker gennem præambelen noget helt andet. Det forekommer kunstigt og en smule halvhjertet i forbindelse med autorisationen af et helt nyt ritual at meddele i en præambel, at det altså ikke er forpligtende for andre end dem, der vil følge det. En sådan undtagelsesbestemmelse angår – og anfægter - selve ritualerets legitimitet, hvilket jeg betragter som en afgørende forskel fra de andre undtagelsesbestemmelser. Hvis ikke kirken kan gøre autoriserede ritualer forpligtende for alle embedsbærere, så er det et alvorligt spørgsmål, om ikke man snarere skulle undlade at autorisere dem. Hvad er en autorisation, hvis den ikke er for alle? En autorisation vil nemt kunne betyde, at man derved kommer til at autorisere en dyb uenighed, idet ritualer pr. definition bliver et *særritual*, og ikke et samlende ritual. Autorisationen kommer til at sprede og ikke samle.

Indstilling

Rapporten demonstrerer med al tydelighed, at der hersker en stor uklarhed i synet på ægteskab, registrerede parforhold og deres relationer til kirkens liturgiske praksis. Grundlæggende mener jeg derfor til besindighed, så længe den nødvendige klarhed ikke har indfundet sig, og mener, at vi her – som i alle andre åndelige spørgsmål – ikke bør forcere forhastede afgørelser igennem. Heller ikke selv om diverse pressionsgrupper presser på. Spørgsmålet kunne vise sig at være mere omfattende end en umiddelbar betragtning synes at

antyde. Dette gælder både inden for den danske folkekirke og i økumenisk sammenhæng.

Jeg støtter flertallet i rapporten i deres udgangspunkt, at der er forskel på et ægteskab mellem mand og kvinde og et registreret parforhold mellem to mennesker af samme køn. Men jeg finder samtidig, at begrundelsen herfor savner en underbygning i forhold til det ægteskabssyn, som kommer til orde i den reformatoriske teologi. Denne holdning afspejler ikke en 'bekendelsesfundamentalisme' fra min side, men udtrykker et behov for en solid fordybelse i den ægteskabsopfattelse, som er forbundet med kirkens lutherske arv, og som må betragtes som en del af den forpligtende lære. Man kan ikke trække paralleller hverken liturgisk eller teologisk, hvis ikke man ved, hvad det er, man paralleliserer til. En indførelse af autoriserede ritualer for velsignelse af registrerede parforhold på nuværende tidspunkt vil for eftertiden og for en videre kreds af lutherske kirker stå i fare for at fremstå som en forhastet beslutning, uafklaret og uden overbevisende teologisk grundlag.

Jeg finder endvidere, at ordningen fra 1997 har fungeret som en fornuftig og pragmatisk løsning på et meget komplekst spørgsmål, og ser ikke umiddelbart noget behov for at autorisere et nyt ritual.

Med venlig hilsen

Lise-Lotte Rebel

Kirkeministeriet

Høringssvar fra Stiftsrådet i Helsingør Stift
vedrørende rapport om Folkekirken og registreret partnerskab

Efter Stiftsrådets opfattelse falder det uden for Stiftsrådets formålsparagraf at afgive hørings-
svar vedrørende teologiske emner.

Med venlig hilsen

Verner Hylby
formand for Stiftsrådet

Kopi til:
Alle stifter

Kirkeministeriet
(e-post)

Kirkeministeriets brev af 17. september 2010, dokument nr.: 87502/10 – Rapporten om folkekirken og registreret partnerskab

Kirkeministeriet har den 17. september 2010 sendt rapporten om folkekirken og registreret partnerskab til høring hos bl.a. biskopperne.

Indledningsvis ønsker jeg at anføre, at en kirkelig vielse eller velsignelse ud over det rent juridiske for mig at se først og fremmest handler om at lade evangeliet kaste sit lys over to menneskers samliv og give et par, som ønsker at leve sammen i troskab overfor hinanden, mulighed for henvendt til Gud at sige: Tak og hjælp.

Tak for den kærlighed, som min livsledsager møder mig med, og som jeg opfatter som et genskin af Guds egen kærlighed til sit skaberværk.

Hjælp os med at holde fast i vores troskab mod hinanden og med at indse, at når noget går skævt, er det sjældent kun den andens skyld. Hjælp os med at bære over med hinanden og tilgive hinanden i bevidstheden om, at vi selv gør fejl og har brug for tilgivelse.

I den forbindelse undrer jeg mig over den vægt, flere udvalgsmedlemmer synes at lægge på spørgsmålet om et bibelsk grundlag for vielse og indgåelse af registreret partnerskab, da disse handlinger ikke i folkekirken har sakramental karakter. Nogle steder i rapporten virker det som om, at begrebet velsignelse opfattes som en form for guddommelig sanktion af, hvad vi mennesker gør og har for med hinanden. Det mener jeg er en misforståelse af velsignelsens væsen set i et evangelisk-luthersk perspektiv.

Konkret skal jeg om de tre punkter i udvalgets kommissorium udtale følgende:

Skal ægteskab fortsat kunne indgås i folkekirken?

Jeg er enig med udvalget i den betragtning, at spørgsmålet om, hvorvidt ægteskab fortsat skal kunne indgås ved kirkelig vielse, må vurderes ud fra bl.a. tradition og den aktuelle folkelige holdning til det.

Set i det perspektiv er jeg enig med udvalgets flertal i, at den gældende ordning med valgfrihed mellem borgerlig og kirkelig vielse opretholdes. Jeg mener, at en adskillelse af det juridiske og det kirkelige ville repræsentere en uevangelisk åndeliggørelse af den kirkelige handling, ligesom det

formodentlig ville betyde, at flere valgte den kirkelige handling fra, med den svækkelse af båndet mellem folk og kirke som det ville betyde.

Under hvilke former skal registreret partnerskab kunne indgås i folkekirken, således at to personer af samme køn har samme mulighed som ægtepar for at indgå deres samliv ifølge et kirkeligt ritual, og hvilket ritual skal i givet fald anvendes?

Jeg kan tilslutte mig de seks udvalgsmedlemmer, som foreslår, at der skal etableres en ordning, der gør det muligt for to personer af samme køn at indgå registreret partnerskab i folkekirken, og bifalder det fremlagte forslag til autoriseret ritual for en sådan handling.

Jeg kan også tilslutte mig det fremlagte forslag til et autoriseret ritual for velsignelse af et indgået registreret partnerskab.

Jeg vil dybt beklage, hvis der alene åbnes mulighed for udfærdigelse af et autoriseret ritual for velsignelse af et indgået registreret partnerskab, da en afvisning af at åbne mulighed for indgåelse af et registreret partnerskab i kirken efter min opfattelse vil utydeliggøre det evangeliske sigte i såvel den kirkelige vielse som den kirkelige partnerskabsstiftelse.

Jeg forstår baggrunden for forslaget om, at der i ritualbogen indføres en præambel, der præciserer, at præster, der af teologiske grunde ikke ønsker at anvende ritualen, kan fritages herfor. Jeg finder det imidlertid overflødigt, at det indskrives i ritualbogen, da denne fritagelse i lighed med fritagelsen fra vielse af fraskilte, bør fremgå af den kirkelige lovgivning. Hvis man finder det fornødent i ritualbogen at understrege præsters ret til af teologiske grunde at afstå fra at medvirke ved visse nærmere bestemte kirkelige handlinger, vil jeg foreslå bemærkningen placeret som en note sidst i ritualbogen.

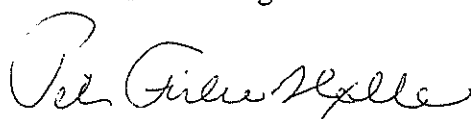
Hvordan sikrer man, at præster af samvittighedsgrunde har frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken?

Jeg kan tilslutte mig udvalgets anbefaling af, at det lovgivningsmæssigt fastslås, at præster har ret til at afstå fra at medvirke til indgåelse af registreret partnerskab i folkekirken og velsignelse af et allerede indgået registreret partnerskab.

Jeg kan ligeledes tilslutte mig flertallets anbefaling af, at der ikke fastsættes tilsvarende regler for kirkefunktionærer.

Endelig er jeg enig i flertallets understregning af, at bispeembedet må have ansvaret for tilsynet med samtlige præster og menigheder i stiftet, hvilket indebærer, at biskoppen er forpligtet i forhold til alle præster og menigheder i stiftet uanset eventuelle teologiske meningsforskelle, og jeg kan følgelig tilslutte mig flertallets ønske om at fastholde, at alle præster og menigheder er underlagt den stedlige biskops tilsyn.

Med venlig hilsen

Peter Fischer-Møller

Elektronisk kopi til:
Alle biskopper
Alle stifter (Intranet)

Hørings svar afgivet af Roskilde Stiftsråd.

Kirkeministeriets brev af 17. september 2010, dokument nr.: 87502/10 – Rapporten om folkekirken og registreret partnerskab

Kirkeministeriet har den 17. september 2010 sendt rapporten om folkekirken og registreret partnerskab til høring hos bl.a. stiftsrådene.

I en evangelisk-luthersk kirke er en vielse ikke et sakramente. I kirken er der tale om to ret forskellige opgaver, nemlig dels en juridisk gældende registrering af indgåelse af et ægteskab, og dels den egentligt kirkelige opgave: At bede om Guds velsignelse over to menneskers samliv.

For så vidt angår den første del, den juridiske registrering af ægteskabet, har vi i Danmark, i øvrigt i modsætning til de fleste andre lande, den praksis at give valgfrihed mellem at foretage registreringen på rådhuset eller i kirken. Traditionelt har rigtig mange valgt kirken, hvilket har givet store dele af befolkningen en god og naturlig relation til Den danske Folkekirke. Teologisk kan der argumenteres for at fjerne den juridiske del af ægteskabet fra kirken, men omvendt er den danske praksis en stærk understregning af sammenhængen mellem kirke og folk. I disse år, hvor stærke kræfter forsøger at fjerne religionen fra det offentlige rum, hvor konfirmandundervisningens selvfølgelige indplacering i skoleskemaerne er under pres og hvor sekulariseringen generelt mindsker de naturlige bånd mellem kirke og folk finders det ikke hensigtsmæssigt at ændre den hidtidige praksis.

Nu er civilsamfundet og lovgivningen nået frem til, at to mennesker af samme køn skal kunne registrere deres parforhold, med den virkning at det på mange måder stilles lige med et ægteskab. Det forekommer naturligt, at også denne gruppe frit skal kunne vælge, om registreringen skal ske på rådhuset eller i den kirke de er medlemmer af.

For så vidt angår den anden, og kirkeligt set vigtigste del, nemlig bønnen om Guds velsignelse, bør det efter vores mening være indlysende, at ingen kan eller bør ekskluderes.

Tilbage står så kun den overvejelse, at kirken ved at påtage sig opgaven kunne komme til at pålægge enkelte præster noget, som strider mod deres inderste overbevisning og tolkning af Bibel og bekendelser. Normalt må det være sådan at præster følger de kirkelige forordninger og som offentlige tjenestemænd følger det som lovgivningen foreskriver, men i dette særlige tilfælde, hvor denne nyordning er et brud med den traditionelle teologiske fortolkning og dermed også et brud med den traditionelle kirkelige praksis (og nuværende praksis i de fleste evangeliske kirker rundt i verden) anser vi det for hensigtsmæssigt at præster sikres en undtagelsesregel, som gør det muligt at afstå fra at medvirke i registrering og velsignelse af parforhold indgået af to personer af samme køn.

Disse overvejelser fører os frem til følgende svar på de tre konkrete spørgsmål, som udvalget bag rapporten har arbejdet med:

Skal ægteskab fortsat kunne indgås i folkekirken?

Svar: Ja. Der er ikke tale om en guddommelig blåstempling, men om et naturligt kontaktpunkt mellem folk og kirke.

Under hvilke former skal registreret partnerskab kunne indgås i folkekirken, således at to personer af samme køn har samme mulighed som ægtepar for

at indgå deres samliv ifølge et kirkeligt ritual, og hvilket ritual skal i givet fald anvendes?

I naturlig fortsættelse af svaret på første spørgsmål finder stiftsrådet, at det skal være muligt for to personer af samme køn at indgå registreret partnerskab i folkekirken. Stiftsrådet kan tilslutte sig det fremlagte forslag til autoriseret ritual for en sådan handling, og stiftsrådet har heller ikke ændringsforslag i forhold til det fremlagte forslag til et autoriseret ritual for velsignelse af et indgået registreret partnerskab.

Hvordan sikrer man, at præster af samvittighedsgrunde har frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken?

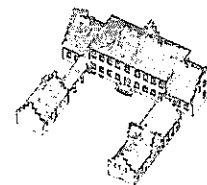
Stiftsrådet er enig i udvalgets anbefaling af, at det fastslås i lovgivningen, at præster har ret til at afstå fra at medvirke til indgåelse af registreret partnerskab og velsignelse af et allerede indgået registreret partnerskab.

På Roskilde Stiftsråds vegne

Formand, Henrik Stubkjær

Lolland-Falsters Stift

Bispeembedet

Kirkeministeriet

Østre Allé 2
4800 Nykøbing F.

E-post

Tlf.: 54 85 02 11
Fax: 54 82 02 11

E-post: lfstift@km.dk
Hj.side: www.lf.stift.dk

CVR: 60013713

Dok. nr. 2/91640/10

20. september 2010

SSK/msc

Høringssvar til rapporten om folkekirken og registreret partnerskab

I rapporten om Folkekirken og registreret partnerskab hæfter jeg mig i første omgang ved og glæder mig over, at det så klart er understreget, at det er legitimt for præsterne at sige nej til at medvirke ved en vielse/velsignelse af et registreret partnerskab. Et enigt udvalg anbefaler, at ritualet/ritualerne indledes med en præambel med følgende ordlyd: ”Præster, der af samvittighedsgrunde ikke ønsker at anvende dette ritual, fordi de finder det uforeneligt med kristen ægteskabsforståelse, er fritaget fra at bruge det.” Udvalget anbefaler, at denne fritagelsesbestemmelse skal fastsættes ved lov, med flg. begrundelse: ”Det vil efter udvalgets vurdering være en klar markering af, at lovgiverne opfatter en teologisk begrundet afvisning af homoseksuelt samliv som et legitimt synspunkt inden for folkekirkens bekendelsesgrundlag.” (s.13)

Klarere kan det næppe siges, og bedre kan man efter min mening ikke varetage dette synspunkt og dermed bredden i folkekirken, og det er jeg naturligvis glad for. Jeg er nemlig ikke selv tilhænger af, at vi i kirken indfører vielse/velsignelse af homoseksuelle parforhold. Siden biskoppernes udtalelse fra 1997, hvor der blev åbnet mulighed for at lave en ”gudstjenestelig markering af registreret partnerskab”, har jeg givet udtryk for, at den velsignelse, som hører ægteskabet til, efter min mening, er givet bort til forholdet mellem mand og kvinde. Derfor har jeg heller ikke selv personligt ønsket at medvirke ved en sådan markering, ligesom jeg heller ikke som biskop har anbefalet noget ritual til præsterne. Derimod har jeg meddelt, at jeg hverken kan eller vil forhindre præsterne i at foretage en sådan gudstjenestelig markering, hvis deres samvittighed tilsiger dem at gøre det. Samtidig har jeg dog understreget, at jeg ikke kan vejlede dem i brugen af dette ritual. Det ville hverken være fair overfor dem eller mig. Så når og hvis præster har brug for vejledning omkring en sådan handling og et ritual, har vi her i stiftet løst det på den måde, at domprovsten giver den ønskede vejledning. Denne uddelegering af vejledningsopgaven fungerer fint og uproblematisk og er efter min mening udtryk for respekt og skønsomhed i en teologisk og følelsesmæssig vanskelig sag.

Jeg er tilhænger af loven om registreret partnerskab, fordi den sikrer de homoseksuelle ordnede sociale og økonomiske forhold. MEN: Den ligestilling, som jeg mener ligger i og bag ønsket om en kirkelig vielse/velsignelse, er jeg ikke tilhænger af. Det er rapportens udvalg heller ikke. Jeg bemærker, at: ”I medlemmer af udvalget mener, at ægteskab og partnerskab må betragtes som *forskellige* ordninger, der har hver sin begrundelse og hver sin historie, og at det vil være udtryk for et ejendommeligt abstrakt syn på mennesket, hvis der stiles mod en såkaldt kønsneutral ordning for ægteskab.” (s.7) Jeg er dog ikke i tvivl om, at forslaget om kirkelig velsignelse af eller indgåelse af registreret partnerskab blot er et (stort!) skridt i retning af fuld ligestilling mellem ægteskab og registreret partnerskab. Det er næsten for naivt at tro andet.

Den tid, den sorg, er der måske nogle som vil sige. Til det vil jeg sige, at der allerede nu er grund til sorg og bekymring. For hvad med de homoseksuelle, som ikke mener, at det er i overensstemmelse med bibelen, og som af religiøse og samvittighedsgrunde ikke mener, at de skal leve deres homoseksuelle følelser ud i en pardannelse? Hvad med de homoseksuelle, som mener, at de falder ind under den kategori, som Jesus kalder for: ”dem, der er uegnede til ægteskab”(Matt. 19,12)? Hvem tænker på dem eller taler deres sag? Jeg kender personligt flere og kan hilse og sige, at de ikke er godt tilpas ved et sådant ritual.

Bl.a. har jeg en god ven, som er præst og homoseksuel, og som efter mange overvejelser for længe siden sendte en artikel både til Kristeligt Dagblad og til Præsteforeningens Blad. Begge steder blev den dog afvist. I artiklen skrev han bl.a.:

”Mit anliggende er at sige, at man kan komme til at gøre mange homoseksuelle en bjørnetjeneste. Ved en ligestilling tager man ikke alvorligt, at homoseksualiteten for manges vedkommende er et stort problem. Det var mere ønskeligt, at der blev forsket i fænomenet, så man evt. i børneopdragelsen kunne hjælpe børnene til at identificere sig med det køn, de fra naturen har.

Man må jo også spørge, hvorfor homoseksualitet i det moderne samfund pludseligt vinder frem, så det minder om en epidemi. Folk fra de mere traditionelle samfund i Afrika og Asien ser til med undren, og kløften mellem dem og os bliver større og større. Man må spørge, hvordan det hænger sammen med, at moderne mennesker ikke evner at holde sammen i ægteskabet? Hvordan hænger det sammen med det ”faderløse” samfund? Der er mange spørgsmål, som vi burde have svar på, før vi bare stempler det hele normalt og fejer problemerne ind under gulvtæppet.

Lad mig slutte med at sige, at jeg personligt finder det egoistisk, at nogle homoseksuelle er parat til at splitte kirken ad for at få noget, de allerede har. Vi er jo i dagens Danmark hverken udelukket fra Guds kærlighed eller fra kirkens velsignelse. Vi ved, at indførelsen af en kønsneutral vielse vil afskære Folkekirken fra fællesskabet med den allerstørste del af verdens kirkesamfund, og det vil give et ekstra skub til dem, der i forvejen er på vej til at forlade Folkekirken for at gå

ind i frimenigheder og andre mere traditionstro kirkesamfund. Det er jo et af De Ti Bud, at vi skal værne om ægteskabet."

Som præst i Gellerup v. Århus havde jeg i slutningen af 70'erne på forskellig måde hele denne problemstilling tæt inde på livet. Min kollega kastede sig dengang ud i et stort og banebrydende forsvar for homoseksuelle, og han velsignede også enkelte par. Jeg var ikke enig med ham i alt og var også i tvivl, om det var rigtigt, det han gjorde; men jeg kunne ikke andet end beundre hans mod. Han mødte stor modstand og fik bl.a. overmalet sit fortov med ordene: Homopræst. Selvom jeg som sagt ikke støttede hans anliggende, så støttede jeg hans engagement og vilje til at nå ud til dem "udenfor lejren". (Hebr. 13,13)

I dag er situationen en anden. Nu kan man ikke påstå, at homoseksuelle forhold er udenfor lejren. Nu er det derimod andre, som er udenfor, og som udråbes som værende syge, mærkelige og forkrøblede på sjæl og sind. Derfor må der være nogle, som skal være hos dem, tale deres sag og støtte dem i deres måde at leve på. Og hvis ikke der i kirken er en forståelse for og hjælp til disse mennesker, hvor skal de så gå hen?

Jeg kan i lyset af ovenstående hverken gå ind for rapportens forslag til ritual for kirkelig velsignelse af registreret partnerskab eller for ritual for indgåelse af partnerskab, og konstaterer som sagt med glæde, at det af et enigt udvalg betragtes som et legitimt synspunkt indenfor folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Til ritualerne, som de foreligger, har jeg blot flg. kommentarer. Ordet "livsfælle" er umiddelbart smukt og også dækkende; men mit spørgsmål er, om ikke ordet i og med at det netop lægger sig så tæt om ad ordet "ægtefælle", kommer til at understrege forskellen på en utilsigtet måde? For nu vil det tydeligt komme til at fremgå, at det ene er ægte i modsætning til det andet. Og når det i den foreslåede tilspørgsel hedder: "Derfor forkynder jeg jer at være registrerede partnere både for Gud og mennesker" så bliver det for alvor tydeligt, at ordet "registrerede partnere" mildt sagt er håbløst og dybt upoetisk.

Som sagt er jeg overbevist om, at rapportens forslag næppe vil kunne tilgodese folketingets flertal, hvilket da også fremgår allerede i Kristeligt Dagblad den 16.9., hvor toneangivende politikere udtrykker skuffelse over rapportens konklusioner. Derfor vil jeg til slut opfordre kirkeministeren til at overveje - i tilfælde af at en eventuel folketingsbeslutning skulle gøre det muligt at indgå registreret partnerskab/vielse i kirken - om det overhovedet er nødvendigt at udarbejde et fuldt og færdigt autoriseret ritual. Vielsesritualet/erne kunne efter min mening udmærket stilles frit for præsterne, ligesom f. eks. begravelsesritualet, hvor kun jordpåkastelsesordene er autoriseret. Det mener jeg ville kunne være en både mindelig, rimelig og ordentlig løsning på et vanskeligt spørgsmål.

Under alle omstændigheder bør indførelsen af et sådant ritual efter min mening ikke være kirkesplittende. Der er i forvejen så stor spændvidde i Folkekirken, at vi må kunne leve med og håndtere også denne uenighed.

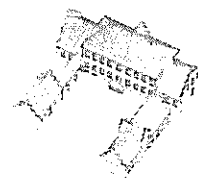
Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Steen Skovsgaard', written in a cursive style.

Steen Skovsgaard
biskop

Kopi:
Alle biskopper

Stiftsrådet for Lolland-Falsters Stift

Kirkeministeriet

Østre Allé 2
4800 Nykøbing F.

Tlf.: 54 85 02 11
Fax: 54 82 02 11

E-post: lfstift@km.dk
Hj.side: www.lfstift.dk

CVR: 60013713

Dok. nr. 10/127438/10

Dato 20.12.2010
SSK/BNO/hs/hnn

Svar på Kirkeministeriets brev af 17. september 2010 - dokument nr. 87502/10 – høring vedrørende rapporten om folkekirken og registreret partnerskab.

Stiftsrådet For Lolland-Falsters Stift har behandlet ovennævnte sag i møde den 16.
december 2010 og har vedtaget følgende svar.

Spørgsmål 1.

- Der var enighed om, at ægteskab skal kunne indgås i folkekirken med borgerlig gyldighed

Spørgsmål 2.

- 6 medlemmer er for at registreret partnerskab skal kunne indgås i folkekirken.
- 2 medlemmer stemte for, at registreret partnerskab ikke skal kunne indgås i folkekirken, men skal kunne velsignes i folkekirken med et til handlingen autoriseret ritual.
- 3 medlemmer stemte for, at ordningen fra 1997, hvorefter der kan gennemføres en gudstjenstlig markering af et registreret partnerskab, videreføres.

Spørgsmål 3.

- Der var enighed om, at det anføres i lovtæksten i tilknytning til reglen om at præster kan udlade vielse af fraskilte.

Med venlig hilsen

Bent Normann Olsen
Formand

Kirkeministeriet

(sendt pr. e-post)

Høringssvar på Kirkeministeriets rapport om " Folkekirken og registreret partnerskab", september 2010.

Indledningsvis skal jeg at bemærke, at jeg gerne havde set, at der i udvalgsarbejdet havde været inddraget synspunkter af tværfaglig karakter til belysning af den aktuelle forståelse af samliv og ægteskab. Dette kunne være sket derved, at udvalget havde haft mulighed for at indhente udtalelser fra relevante kulturforskere og samfundsforskere med henblik på en mere præcist formuleret viden om den udvikling, der i løbet af det sidste århundrede har fundet sted i synet på ægteskab/samliv og familieliv.

Jeg skal i det følgende gøre rede for min vurdering af rapportens enkelte spørgsmål.

I. Samlivsstiftelsen

Af udvalgets overvejelser (3.2) fremgår det, at man er klar over, at ægteskabsstiftelsen i luthersk forstand principielt set er et rent borgerligt anliggende, men at der ikke er afgørende teologiske argumenter imod, at ægteskabsstiftelsen fortsat kan finde sted i kirken. I den forbindelse henviser man til traditionen og den folkelige opfattelse af ægteskabsstiftelsen som begrundelse for, at der også fremover bør være en valgmulighed mellem borgerlig og kirkelig vielse.

I modsætning til flertalsopfattelsen i udvalget er det min opfattelse, at al juridisk gyldig samlivsstiftelse bør finde sted for den borgerlige myndighed (rådhuset), hvilket vil indebære,

- at der skabes mulighed for en tiltrængt øget ritualfrihed, hvad angår velsignelseshandlinger i folkekirken.
- at en lovformelig stiftelse af det homoseksuelle samliv i folkelig, kirkelig og økumenisk sammenhæng vil møde mindre modstand.
- at tilbøjeligheden til at sakramentalisere (tivolisere) kirkebrylluppet bliver mindre.

II. Indgåelse af registreret partnerskab i kirken

Udvalget tager afsæt i følgende formulering, som opstod på bispemødet den 28. oktober 1997: *Det registrerede partnerskab henter ikke sin begrundelse eller identitet i ægteskabet, men i de pågældendes ønske og dermed egen ansvarlige beslutning om at leve deres liv i forbundethed med et menneske af samme køn (4.2.1).* Den af biskopperne formulerede opfattelse, som har sin egen historisk betingede baggrund, genfinder man i rapportens formulering: *11 medlemmer af udvalget er enige om, at ægteskab og registreret partnerskab må betragtes som forskellige ordninger, der hver har sin begrundelse og hver sin historiske baggrund (4.5.3).*

Denne skelnen mellem ægteskab og registreret partnerskab er afgørende for udvalgets tilgang til kommissoriets pkt. 2, idet udvalget deler den klassiske opfattelse af ægteskabet som en ramme om et mand-kvindeforhold med børneavl, opdragelse og familieliv. Man er ganske vist opmærksom på, at ægteskabsopfattelsen har ændret sig inden for det sidste århundrede (4.5.1), Men udvalget vil ikke vide af, at ægteskabsopfattelsen i nyere tid har ændret sig så dramatisk, at den i store dele af den offentlige bevidsthed også er i stand til at rumme partnerskabet.

For at bevare den klassiske opfattelse af ægteskabet postulerer udvalget partnerskabet som en særlig samlivskategori med sin egen legitimitet, uden at det bliver klart, hvorfra partnerskabet så henter sin formodede særlige legitimitet.

Det er min opfattelse, at det registrerede partnerskab har været en nyttig, juridisk overgangsordning, siden loven om det blev vedtaget i 1989, men det er også min opfattelse, at det ikke egner sig til at fungere som et rituel fænomen i en kirkelig sammenhæng, da det ikke har baggrund i nogen teologisk eller kirkelig tradition.

Derimod er det på baggrund af den ændrede opfattelse af ægteskabet forståeligt, at homoseksuelle par rejser krav om at kunne blive gift, eftersom det i en nutidig forståelse af ægteskabet ikke er det sociale (familien), der konstituerer ægteskabet, men derimod det emotionelle (kærligheden). Et homoseksuelt par vil med fuld ret kunne sige, at deres kærlighed er lige så god som den kærlighed, der bærer et heteroseksuelt forhold. Det tilsiger, at et homoseksuelt par bør kunne blive gift på lige fod med et heteroseksuelt par, hvorfor ægteskabsloven bør laves op, så den også kan rumme det homoseksuelle parforhold. Dermed opnår man fuldt ud den efterlyste ligestilling. Det er indlysende, at der i trossamfundene, herunder også folkekirken, vil være problemer med at forvalte en vielsesbemyndigelse på baggrund af en ændret ægteskabslov. Men det tilsiger blot endnu mere, at folkettinget vedtager den ægteskabslov, som folketingets flertal finder rigtig. Bagefter kan trossamfundene, herunder også folkekirken, finde ud af om de har interesse i at bruge en eventuel vielsesbemyndigelse fra det borgerlige samfund.

Set fra et evangelisk-luthersk synspunkt er den rituelle samlivsstiftelse hverken nogen teologisk eller kirkelig nødvendighed. På den baggrund virker det akavet, at folkekirken på dette område kommer med "unødvendige" forslag til folkettinget. Derimod er det naturligt, at folkettinget selv tager initiativ til den lovgivning, som folkettinget finder nødvendig og rigtig. Derefter må trossamfundene, herunder også folkekirken, efter eget skøn finde sig til rette med gældende lovgivning.

III. Ritualer og frihedsbestemmelser

Jeg kan tiltræde, at der udarbejdes ritual til brug for kirkelig velsignelse af registreret partnerskab svarende til den praksis, som i folkekirken allerede finder sted på grundlag af det vejledende ritual, som et flertal af biskopperne udarbejdede i 2005. Jeg kan anbefale, at et sådant ritual udarbejdes med en autoriseret "kernedel" samt med vejledende forslag til det handlingens rituelle forløb.

Jeg kan ikke tiltræde, at der udarbejdes ritual til indgåelse af registreret partnerskab, idet jeg i konsekvens af ovenstående vil afvente folketingets vedtagelse af en ændret ægteskabslovgivning.

Derefter kan der på grundlag af en vielsesbemyndigelse udarbejdes hensigtsmæssige forslag til ritualer for ægteskabsindgåelse i kirken, idet jeg forudsætter, at der kan blive tale om flere ritualer med en autoriseret "kernedel" tilknyttet vejledende forslag til vielseshandlingens rituelle forløb.

Jeg kan tilslutte mig, at der skal være fritagelsesbestemmelser for præster, som af samvittighedsgrunde ikke ønsker at vie homoseksuelle par. Den af et enigt udvalg foreslåede præambel opfatter jeg som et monument over viljen til rummelighed i folkekirken. Dog skal jeg ikke undlade at bemærke, at det udvalgsflertal, som betragter ægteskab og registreret partnerskab som *forskellige* ordninger, modsiger sig selv med formuleringen "præster, der af samvittighedsgrunde ikke ønsker at anvende dette ritual, fordi de finder det *uforeneligt med en kristen ægteskabsforståelse*, er fritaget for at bruge det" (kursiveringen er min).

Jeg er enig i den opfattelse, at kirkefunktionærer ikke kan være omfattet af de frihedsbestemmelser, som gælder præster.

Endelig er jeg enig i den opfattelse, at alle præster og menigheder uanset divergenser i teologiske og etiske holdninger er undergivet den stedlige biskops tilsyn.

Fyens Stifts Bispeembede den 15. oktober 2010

Kresten Drejergaard

Kopi:

Alle biskopper

Alle stifter

Alle præster og menighedsråd i Fyens Stift.

Kirkeministeriet

(sendt som e-post)

Vedr. doc.nr. 87502/10 Rapport om folkekirken og registreret partnerskab

I brev af 17. september 2010 har ministeriet udbedt sig høringssvar på rapport om folkekirken og det registrerede partnerskab.

Stiftsrådet for Fyens Stift må konstatere, at dette spørgsmål er et holdningsmæssigt spørgsmål, hvor det er umuligt at skabe enighed om et fælles høringssvar.

På den baggrund har rådet valgt at foretage afstemning om hvert enkelt tema i rapporten.

Resultatet af afstemningerne er følgende, idet bemærkes at 3 medlemmer var fraværende:

Skal den kirkelige vielse i kirken fastholdes som hidtil: For stemte 11, imod stemte 4

Skal det være muligt at indgå juridisk bindende registreret partner skab i kirken: 8 stemte for, 6 imod, 1 undlader at stemme.

Skal det være muligt at indgå ægteskab for 2 af samme køn i kirken: 8 stemte for, 5 imod, 2 undlader at stemme.

Skal der være et autoriseret ritual for velsignelse af registreret partnerskab: 9 stemte for, 2 imod, 4 undlader at stemme.

Skal præsterne have retten til at sige nej til at deltage, hvis der vedtages regler om indgåelse af registreret partner skab eller vielse af 2 af samme køn: 15 stemte for, 0 imod.

Skal kirkefunktionærer have samme frihedsret: 0 stemte for, 15 imod.

Med venlig hilsen

Asger Gewecke

FYENS STIFT KLINGENBERG 2 POSTBOKS 1140 5100 ODENSE C

Tlf.: 66 12 30 24 Fax: 66 12 35 24 E-mail: Kmfyn@km.dk Hjemmeside: www.fyens.stift.dk

Dok.nr. 125350/10
Dato: 15. december 2010
HTB/KBHO

Kirkeministeriet

e-post

Høringssvar vedrørende "Rapport om folkekirken og registreret partnerskab".

Indledende bemærkninger.

Rapporten vidner om et seriøst arbejde, hvor forskellige de synspunkter der er i folkekirken, og dermed også i befolkningen, kommer til udtryk. Det betyder også, at der i rapporten ofte ikke er enighed om centrale spørgsmål. Denne uenighed bør også tages med i betragtning, når konklusionerne skal drages. Det fornemmes, at det folkelige syn på ægteskabet, og derved også det registrerede partnerskab, gennem særligt den seneste generation har ændret sig ganske betydeligt. Derved kunne det være ønskeligt, at rapporten havde inddraget antropologiske og sociologiske vinkler på ægteskabet og andre former for parforhold. Det kunne være perspektiverende, men jeg finder dog, alligevel ikke, at det kunne være afgørende for rapportens helhed og konklusioner.

Ægteskabet bliver ofte omtalt som en borgerlig ting og derved, med Martin Luthers ord "et verdsligt anliggende" (i "Ein traubüchlin für einfältigen Pfarrherrn"). Men det betyder ikke i Luthers optik, at ægteskabet derved er unddraget Guds område. Luther fastholder, med rette, at også det verdslige område er Guds, men her handles med andre midler og med andre hensigter. Derfor indgås ægteskabet, også for Luther, selvom han altså henfører det til det verdslige område, for Gud. Det bør bemærkes, at Luther betragter ægteskabet, bortset fra en Guds ordening og en god ramme om samliv, også som en lignelse på forholdet mellem Kristus og kirken (jf. Ef. 5,32), altså som en forkyndelse af retfærdiggørelse af tro. Dette aspekt bliver ofte ikke inddraget i debatten, og stort set ikke i den foreliggende rapport.

Skal ægteskab fortsat kunne indgås i folkekirken eller skal alle former for samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for kirkelig velsignelse?

Jeg bifalder, at rapporten fastholder at indstiftelsen af ægteskabet fortsat skal forblive i folkekirken, og ikke kun hos den borgerlige øvrighed. Det er for mig at se af stor folkelig betydning, at også den juridiske del af ægteskabet kan indstiftes i kirken. Hvis vi levede i en verden, der uproblematisk fastholdt det åndelige og det verdslige regimente som hørende under Gud, kunne ægteskabet givetvis indgås alene for en borgerlig øvrighed. Men således hænger tingene ikke sammen. Derfor bør ægteskabet kunne indgås i kirken, hvilket rapporten også konkluderer. Sognepræsten er embedsmand, og det er i kraft af denne funktion, at præsten udfører den juridiske part af ægteskabsindgåelsen. Dette bør der af både kirkelige og folkelige grunde ikke rokkes ved.

Under hvilke former skal også det registrerede partnerskab kunne indgås i folkekirken, således at to personer af samme køn har samme mulighed som ægtepar for at indgå deres samliv ifølge et kirkeligt ritual, og hvilket ritual skal anvendes?

Jeg anser det for afgørende, at mennesker, der lever i et homoseksuelt forhold anerkendes både i folkekirken og i samfundet som sådan. Folkekirken må gå imod enhver fordømmelse af mennesker, og må aldrig medvirke til, at nogle leveformer indenfor samfundets rammer anses for at være mere syndige end andre. Synd er altid manglende tro på Gud, og her er vi alle ens. Det registrerede partnerskab er et udtryk for menneskers kærlighed til hinanden, og kærligheden finder altid vej.

Synd er ikke alene det at overtræde Guds bud, men synd er at skade næsten ved at overtræde Guds bud. Det homoseksuelle parforhold er et kærlighedsforhold, hvor næsten beskyttes og drages omsorg for. Dette bør kunne velsignes, hvis partnere ønsker det.

I Aalborg stift har vi gennem den seneste år haft mulighed for velsignelse af registreret partnerskab i stiftets kirker, og rapporten følger i store træk den ordening vi har haft i Aalborg stift. Jeg tilslutter mig derfor rapportens flertalsanbefalinger om et vejledende ritual for kirkelig velsignelse af registreret partnerskab. I ritualet autoriseres erklæring, fadervor og velsignelse. Ritualet er vejledende, og derved kan præst og partnere tilpasse ritualet efter individuelle ønsker. Min tilslutning er begrundet i det forhold, at når vi har haft ordningen i stiftet gennem flere år, så er det godt at få orden på tingene. Den orden får vi nu, hvis udvalgets anbefalinger følges. Et ritual finder selvfølgelig plads i ritualbogen.

Jeg finder ikke, at det registrerede partnerskab skal kunne indgås i kirken. Det registrerede partnerskab er et forhold, som har et borgerligt udgangspunkt, og dette bør fastholdes. Der er efter min bedste overbevisning her ikke tale om en devaluering af forholdet, men netop en fastholdelse af, hvad partnerskab i sin ret er.

Jeg finder derfor også, at rapporten har ret i at ægteskab og registreret partnerskab er to forskellige ordninger, der har hver sin ret. Denne ret fastholdes ved at skelne mellem en borgerlig ordening i moderne forstand, og ægteskabet som en Gud givet ordening og som en lignelse på retfærdiggørelse af tro.

Med hensyn til et ritual, så har vi her i Aalborg stift som sagt et glimrende ritual, der kan findes på stiftets hjemmeside. Dette ritual anbefaler jeg både af teologiske og af sproglige grunde. Der bør i det hele taget foretages en sproglig nyvurdering af om "det registrerede partnerskab" er den rette vending at bruge. Det er min klare holdning, at et ritual bør gennemarbejdes af en liturgikyndig kommission.

Hvordan sikrer man, at præster, der af samvittighedsgrunde ikke kan medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken, har frihed til at sige nej hertil?

Jeg finder det naturligt, at det folkekirkelige frihedssyn også i den forbindelse fastholdes. Således at præster, der af samvittighedsgrunde ikke kan deltage i en sådan handling, kan blive fritaget. Jeg anser en sådan fritagelsesparagraf som uopgivelig i folkekirken, hvor præster og menigheden er fælles om evangeliets forkyndelse (frelse ved Kristus alene) og sakramenternes forvaltning (Jfr. Confessio Augustana art. 7) Hvad der ligger ud over dette, har den enkelte menighed frihed til at administrere indenfor bekendelsens rammer. Dermed også sagt, at jeg ikke anser et ritual for kirkeadskillende i en luthersk kirke. Jeg skal tilføje, at det biskoppelige tilsyn naturligvis er uforandret, hvilken holdning man end måtte indtage.

Rapporten ønsker at en præambel, hvor friheden udtrykkes bør ledsage et ritual. Som udgangspunkt er jeg enig i denne betragtning, ligesom også den betragtning, at fritagelsesparagraffen (også i henseende til vielse af fraskilte) udtrykkes og stadfæstes. Men det vil være en uskik, at præambelen står umiddelbart før ritualet. Denne bør findes i et forord til ritualbogen. Jeg er enig i præambelens sprogbrug.

Jeg kan ikke anbefale, at kirkefunktionærer kan fritages. Præstens gudstjenestelige ledelsesret skal være uanfægtet også i denne henseende.

Afsluttende konklusioner:

Rapporten følger i store træk den praksis, der har været gældende i Aalborg stift de senere år.

Min holdning til at tilslutte mig rapportens flertalsanbefalinger er således begrundet i tre ting:

1. Ægteskabet og det registrerede partnerskab er to forskellige ordninger i hver deres ret
2. Det er nødvendigt med orden i folkekirkens ritualbog.
3. Det folkekirkelige frihedssyn bevares.

Jeg konkluderer derfor:

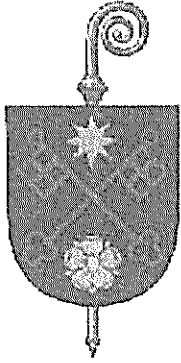
1. at ægteskabsindgåelse forbliver i folkekirken
2. at ritual for velsignelse af registreret partnerskab udarbejdes, hvor erklæring, fadervor og velsignelse autoriseres.
3. at det folkekirkelige frihedssyn fastholdes og udtrykkes

Henning Toft Bro
Biskop

C:

Alle biskopper (e-post)

BISKOPPEN
OVER
VIBORG
STIFT

Viborg, den 11. januar 2011
Løbenr. 3574/11
BA/br

Kirkeministeriet.

Rapporten om folkekirken og registreret partnerskab har været i høring.

Jeg har deltaget i udvalgsarbejdet og jeg skal gøre opmærksom på, at jeg ikke har yderligere at tilføje, end hvad der fremgår af rapporten.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Karsten Nissen'.

Karsten Nissen

VIBORG STIFTSRÅD

Viborg, den 1. december 2010
Løbenr. 119390/10
BA/br

Kirkeministeriet.

Høringssvar fra Viborg Stiftsråd vedrørende rapporten om folkekirken og registreret partnerskab.

Høringssvaret er afgivet uden medvirken af biskop Karsten Nissen, der har deltaget i udvalgsarbejdet.

Hermed fremsendes høringssvar på rapporten om folkekirken og registreret partnerskab fra Viborg Stiftsråd. Stiftsrådet har i sit høringssvar forholdt sig til de spørgsmål, som udvalget bag rapporten har skullet behandle og besvare.

Et flertal i Stiftsrådet mener, som flertallet i rapporten, at ægteskab forsat skal kunne indgås i folkekirken.

Ligeledes mener et flertal, at et registreret partnerskab bør kunne indgås i folkekirken.

Et flertal mener, at der skal udarbejdes selvstændige ritualer for enten indgåelse eller velsignelse af registreret partnerskab.

Samtidig mener et flertal, at det er vigtigt at sikre præsternes frihed til at sige nej til indgåelse eller velsignelse af registreret partnerskab i folkekirken.

Høringssvaret er vedlagt et sammendrag af stiftsrådsmedlemmernes individuelle tilbagemeldinger, bilag 1.

Viborg Stiftsråd

Formand, Jørgen Tværmose Andersen

Bilag 1.

Sammendrag af tilbagemeldinger fra Stiftsrådet vedrørende vielse af homoseksuelle

Sammendraget udgøres af en statistik over besvarelsene af de tre stillede spørgsmål. Ud af stiftsrådets 17 medlemmer har 15 svaret. Biskoppens svar er ikke medtaget i sammendraget. Svar fra domprovsten kan ikke indgå, da stillingen er vakant.

- 1) Skal ægteskabet fortsat kunne indgås i folkekirken, eller skal alle samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for en kirkelig velsignelse?**

Besvarelser:

13 medlemmer mener at ægteskab skal fortsat kunne indgås i folkekirken mens 2 medlemmer mener at ægteskab skal indgås for den borgerlige myndighed.

- 2) Under hvilke former skal registreret partnerskab kunne indgås ved en kirkelig handling, og hvilket ritual skal i givet fald anvendes?**

Besvarelser:

12 medlemmer ønsker, siger ja til, at registreret partnerskab enten bør kunne indgås eller velsignes i folkekirken.

Heraf mener 9 medlemmer at registreret partnerskab bør kunne indgås i folkekirken, medens 3 medlemmer mener at registreret partnerskab alene bør kunne velsignes i folkekirken.

3 medlemmer siger nej til at registreret partnerskab bør kunne indgås og/eller velsignes i folkekirken.

De som ønsker a) enten at partnerskabet skal kunne indgås i folkekirken og/eller b) velsignes i folkekirken siger følgende om ritualerne her til:

1 siger der skal udarbejdes et ritual til indgåelse af både registreret partnerskab og ægteskab

8 siger der skal udarbejdes et selvstændigt ritual til indgåelse af registreret partnerskab

2 taler for at et ritual for velsignelse af registreret partnerskab som indgår i ritualbogen udformes

1 taler for et ritual for velsignelse af registreret partnerskab ikke bør indgå i ritualbogen

- 3) Hvordan sikrer man, at præster af samvittighedsgrunde har frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken?**

Besvarelser:

4 siger ved lov

3 siger ved formulering i ritualet/præambel hertil

4 siger at mulighed for fritagelse ikke sikres/ skrives i ritualbog

Svarene på det 3. Spørgsmål er lidt svære at tyde, konsekvensen af dem er dog, at flertallet mener at en fritagelse skal lovfæstes.

Biskoppen over Århus Stift
Dalgas Avenue 46, 8000 Århus C, tlf.: 86 14 51 00
e-mail: kmaar@km.dk, www.aarhus.stift.dk

Den 7. oktober 2010
Dokument nr.: 98440/10
Sagsbeh.: JMM/adj

Kirkeministeriet

(km@km.dk)

Høringssvar til Rapport om folkekirken og registreret partnerskab

Kirkeministeriet har den 17. september 2010 (dokument nr. 87502/10) fremsendt rapporten om folkekirken og registreret partnerskab til høring.

Indledningsvis skal jeg beklage, at udvalgets anbefalinger er blevet så uklare som tilfældet er. Jeg finder, at Folkekirken troværdighed lider skade ved, at det nu gennem 15 år ikke har været muligt at finde en løsning på det berettigede krav fra bøsser og lesbiske side om en ligestilling, også i kirkelig henseende.

Nedenfor vil jeg kommentere på de tre punkter, som arbejdsgruppen har behandlet:

Skal ægteskab fortsat kunne indgås i folkekirken?

Grundlæggende kan jeg tilslutte mig Kresten Drejergaards anbefaling om, at der skal sondres mellem den juridiske stiftelse af samlivet og kirkens velsignelse heraf.

Jeg må dog samtidig anerkende, at der er en lang tradition for, at der kan indgås ægteskab med juridisk gyldighed i folkekirken, og at mange vælger den kirkelige vielse frem for den borgerlige.

Jeg kan derfor tilslutte mig flertallets anbefaling af, at den gældende ordning med valgfrihed mellem borgerlig og kirkelig vielse opretholdes.

Under hvilke former skal registreret partnerskab kunne indgås i folkekirken, og hvilket ritual skal i givet fald anvendes?

Jeg kan tilslutte mig de seks udvalgsmedlemmer, som foreslår, at der skal etableres en ordning, der gør det muligt for to personer af samme køn at indgå registreret partnerskab i Folkekirken.

Jeg kan også tilslutte mig en ordning, hvorefter der kan ske velsignelse af et indgået registreret partnerskab, vel at mærke på samme måde som med borgerligt indgået ægteskab, men jeg ønsker ikke, at denne mulighed er den eneste i kirkelig henseende for bøsser og lesbiske, hvilket det vil være, når det registrerede partnerskab også som et juridisk forpligtende forhold ikke vil kunne indgås i Folkekirken.

Endvidere må jeg gøre opmærksom på, at en velsigneshandling allerede praktiseres i adskillige af landets stifter, herunder Århus Stift, og at der gøres udtalt brug af denne mulighed. Udvalget formulerer derfor egentlig ikke noget nyt, fraset ønsket om at en velsigneshandling indgår i ritualbogen. Det er derfor – efter min bedste overbevisning - et for lille fremskridt.

I lighed med flertallet af udvalget kan jeg anbefale, at der anvendes et autoriseret ritual til den kirkelige velsignelse af et indgået registreret partnerskab, men ønsker – jvf. det foregående – at der også udarbejdes et autoriseret ritual for indgåelsen af et registreret partnerskab.

Jeg kan imidlertid **ikke** tilslutte mig, at der i ritualbogens præambel skal indføjes en passus om, at præster, der af samvittighedsgrunde ikke ønsker at anvende ritualet kan fritages herfor. Indføjelsen af en sådan passus i selve ritualbogen vil være i strid med hidtidig praksis. Jeg gør opmærksom på, at en lignende passus ikke findes, når det drejer sig om præsters ret til at nægte vielse af fraskilte. Ritualbogen har ikke til hensigt at skabe skel mellem forskellige opfattelser.

Hvordan sikrer man, at præster af samvittighedsgrunde har frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken?

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig udvalgets anbefaling af, at det lovgivningsmæssigt fastslås, at præster har ret til at nægte at medvirke til indgåelse af registreret partnerskab i folkekirken og velsignelse af et allerede indgået registreret partnerskab.

Jeg kan ligeledes tilslutte mig flertallets anbefaling om, at der ikke fastsættes tilsvarende regler for kirkefunktionærer.

Endelig kan jeg tilslutte mig flertallets anbefaling af, at det altid er den stedlige biskop der varetager tilsynet for alle præster og menigheder i stiftet uanset eventuelle teologiske meningsforskelle.

Med venlig hilsen

Kjeld Holm

Kopi sendt til: Alle biskopper
Alle stifter
Alle menighedsråd og præster i Århus Stift

RIBE STIFT
KORSBRØDREGADE 7 · 6760 RIBE
TLF. 75 42 18 00 · FAX 76 88 56 35

Sag.nr.: 10/2272
Løbenr.: 103818/10

Kirkeministeriet

Sendt pr. e-post

Ribe, den 20-10-2010

Høringsvar til Rapport om folkekirken og registreret partnerskab

Kirkeministeren har den 17. september 2010 (dokument nr. 87502/10) fremsendt rapporten om folkekirken og registreret partnerskab til høring og beder mig i den forbindelse mig tage stilling til følgende tre spørgsmål:

- Skal ægteskabsindstiftelsen fortsat foregå i folkekirken, eller skal alle samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for en kirkelig velsignelse, og hvilket ritual skal kunne anvendes ved en sådan kirkelig handling?
- Under hvilke former skal også det registrerede partnerskab kunne indgås i folkekirken, således at to personer af samme køn har samme mulighed som ægtepar for at indgå deres samliv ifølge et kirkeligt ritual, og hvilket ritual skal kunne anvendes?
- Hvordan sikrer man, at præster, som af samvittighedsgrunde ikke kan medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken, har frihed til at sige nej hertil?

Indledningsvis skal jeg hertil notere, at spørgsmålene i mine øjne er stillet så tæt på kommissoriet til sommerens udvalgsarbejde, at selve spørgsmålene næsten giver svarene i sig selv og samtidig kommer til at dække for den underliggende problematik, som den danske folkekirke må se i øjnene og på én eller anden måde kunne håndtere, uden at splittes og uden at miste kontakten med dens mange medlemmer.

Jeg skal derfor til det 1. spørgsmål anføre, at jeg mener, at den kontakt, vi som folkekirke har med vore medlemmer, ikke bør udtyndes ved at afgive den vielsesmyndighed, vi ifølge en lang god tradition har haft lovgivningsmæssig mulighed for i Danmark. Jeg skal derfor tilslutte mig flertallets anbefaling, at den gældende ordning og mulighed for enten kirkelig vielse eller kirkelig velsignelse opretholdes.

Men hensyn til spørgsmål 3 mener jeg, at det vil være en særdeles uskøn ordning i en fælles ritualbog at begynde et ritual med den foreslåede præambel: "Præster, der af samvittighedsgrunde ikke

ønsker at anvende dette ritual, fordi de finder det uforeneligt med kristen ægteskabsforståelse, er fritaget fra at bruge det". Det vil som anført af Ulla Salicath i Dansk kirketidende endvidere være " en besynderlig blanding mellem jura og teologi" (Da. Kirketidende 10.2010) Jeg skal hertil supplerende anføre, at vi i den danske folkekirke har haft god tradition for at præster, der ikke ønsker at vie fraskilte, har haft mulighed både for ansættelse i folkekirken og for i denne ansættelse at fastholde deres modstand mod vielse af fraskilte. Denne lovgivningssikrede frihedspraksis vil jeg naturligvis gå ud fra som værende givet med hensyn til en eventuel vielse/velsignelse af par af samme køn.

Til slut det centrale spørgsmål vedrørende, hvilke former også det registrerede partnerskab kan indgås i folkekirken.

Der er for mig ingen tvivl om, at den klassiske ægteskabsforståelse, hvor der fokuseres på parrenes forskellige køn, er under ændring i disse år i det danske samfund, således at et samliv mellem to mennesker af samme køn i den folkelige forståelse ligestilles med et ægteskab, idet der fokuseres på, hvordan to mennesker lever sammen i ansvar for hinanden og ikke på seksualiteten. Hvilket debatten i Folketinget er et tydeligt eksempel på.

Da det er Folketinget, der er den lovgivende magt i Danmark må Folketinget udforme den ægteskabslov, som Folketinget finder betimeligt. Hvis Folketinget vælger at udforme en ægteskabslov, der rummer forskellige lovlige samlivsformer, så vil folkekirken stå mere samlet, om man her vælger at give ritualet frit, således at der kunne blive mulighed for at vælge blandt et udvalg af tekster ved ægteskabs /samlivsstiftelsen, således som der allerede er mulighed for ved begravelser/bisættelser.

Dette ville også være en farbar vej, hvis lovgiverne vælger at betragte ægteskab og partnerskab som to forskellige ordninger.

Det vil sige at både ægteskab – og partnerskabsindgåelsen vil skulle følge det samme ritual, men med forskellige tekstvalg, alt efter den konkrete situation.

Begge dele ville få den sidegevinst, at det kunne fremme de enkelte pars ansvarlighed og bevidsthed over for betydningen af ordene i ritualet, hvis parrene ved samtalerne med præsten fik mulighed for både at vælge i blandt læseteksterne og diskutere betydningen af tekstvalget med denne. Her vil være stof til flere personlige møder med præsten, som vil være gavnlige både for parrets tilknytning til kirken og det fremtidige samliv for parret.

Venlig hilsen

Elisabeth Dons Christensen

Høringssvar til Rapport om folkekirken og registreret partnerskab

Kirkeministeren har fremsendt rapporten om folkekirken og registreret partnerskab til høring og beder stiftsrådet tage stilling til tre spørgsmål.

1) *Skal ægteskab fortsat kunne indgås i folkekirken, eller skal alle samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for en kirkelig velsignelse?*

Svar: Ægteskab bør fortsat kunne indgås i folkekirken, såfremt det kan foregå under de nuværende vilkår. Vil fortsat ægteskabsindgåelse i folkekirken (såvel som i de andre kirkesamfund med vielsemyndighed) medføre, at der skal åbnes op for indgåelse af andre samlivsformer i folkekirken, da bør alle samlivsformer indgås for den borgerlige øvrighed.

2) *Under hvilke former skal registreret partnerskab kunne indgås ved en kirkelig handling, og hvilket ritual skal i givet fald anvendes?*

Svar: Registreret partnerskab skal ikke kunne indgås ved en kirkelig handling, da det vil stride mod folkekirkens grundlag i den bibelske forståelse af ægteskab og samlivsformer. Og ligeledes imod den globale fælleskirkelige forståelse og praksis i dette spørgsmål.

Det har altid været liturgisk og retslig praksis, at man ikke i folkekirken kan lave ritualer i direkte modstrid med det bibelske budskab. Gør man det nu, vil man marginalisere folkekirken i forhold til de øvrige store kirkesamfund i verden. Og ligeledes til de missionskirker, vi skal har været med til at opbygge i den tredje verden.

Vil man alligevel åbne for indgåelse af registreret partnerskab i kirken som en mulighed for præster, der vil forestå en sådan handling, bør det altså ikke være med særskilte ritualer i ritual- og salmebog. Da bør det være i et tillæg til ritualbogen. For den autoriserede ritualbog bør kun indeholde, hvad vi kan være fælles om.

Vil man dog have det hele i den autoriserede ritualbog, bør man give rituallet frit, således at der kan blive mulighed for at vælge blandt et udvalg af tekster, som kan anvendes ved indgåelse af den aktuelle samlivsform. Således som der allerede er mulighed for at vælge mellem forskellige læsninger ved visse andre kirkelige handlinger.

Stadigvæk skal det være et ritual for indgåelse af ægteskab eller et ritual for kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab. Der er altså ikke tale om et ritual for registreret partnerskab. Men der vil kunne sammenstykkes en mulighed for en sådan kirkelig handling.

3) *Hvordan sikrer man, at præster af samvittighedsgrunde har frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken?*

Svar: Der skal formuleres og lovfæstes den samme frihed til at sige nej til at medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken, som for nuværende giver præster ret til at sige nej til vielse af fraskilte. Hvis ikke der bliver det, vil en kirkesplittelse omkring indgåelse af registreret partnerskab i kirken ikke bare være at frygte, men blive fuldbyrdet.

Med venlig hilsen

Kirkeministeriet

Den 11-11-2010/ LL
Sagsnr. 10/5369
Løbenr. 110780/10

Høringssvar til rapport om folkekirken og registreret partnerskab.

Nedenfor følger mit høringssvar på rapporten om "Folkekirken og registreret partnerskab", udsendt af Kirkeministeriet til høring den 17. september 2010 (dokument nr. 87502/10). Jeg skal nævne, at høringssvaret har været forelagt og drøftet i stiftsrådet i Haderslev Stift den 30. november 2010. Stiftsrådet ønskede ikke der ud over at afgive selvstændigt høringssvar.

1. Jeg skal opfordre til, at der snarest iværksættes et arbejde om folkekirkens beslutningsmulighed og -myndighed med henblik på, at folkekirken får organer, der kan træffe afgørelser om folkekirkens forhold.
2. Jeg kan tilslutte mig, at der udarbejdes et ritual for velsignelse af borgerligt indgået partnerskab. Jeg finder det ikke afgørende (men vil heller ikke modsætte mig), at et sådant ritual autoriseres.
3. Jeg har ikke indvendinger imod, at trossamfundene, herunder folkekirken, får tillagt myndighed til at indgå/registrere partnerskab. Jeg er i den sammenhæng også indforstået med, at folkekirken bevarer vielse myndigheden.
4. Jeg lægger afgørende vægt på, at bestemmelsen om præsters samvittighedsfrihed i henseende til at foretage velsignelse/indgåelse af partnerskaber fastholdes. Jeg kan tiltræde, at der optages en præambel om denne frihed foran et ritual, som foreslået af et flertal af udvalget.
5. Jeg anbefaler, at der afsættes ressourcer, både menneskelige og økonomiske, med henblik på at fastholde samtaler med søsterkirker, som har en anden holdning i denne sag.

Ad 1: Forløbet i denne sag viser, at folkekirken ikke længere kan undvære én eller anden form for forfatning (det er ikke denne sag alene, som begrunder denne min holdning, men hele den seneste omfattende regulering af folkekirken, der muligvis har tilsigtet at øge, men slet ikke reelt har øget folkekirkens evne til at træffe beslutninger og foretage prioriteringer.)

Den underforståede forudsætning for folketingets lovgivningsmyndighed i forhold til folkekirken er, at folketingsmedlemmerne "er" folkekirke og opfatter sig som repræsentative også i forhold til folkekirken, selvfølgelig primært i kraft af folketingsmedlemmernes eget folkekirkemedlemskab. Når folketinget/partierne efterspørger folkekirkens *egen* indstilling til denne sag, har de indført en distance imellem sig selv og folkekirken, der nødvendiggør, at folkekirken har regler for, hvorledes den kan være legitim med/modspiller til kirkens lovgivere, f.eks. ved at den får et organ, der

har fået tillagt kompetence til at svare folkettinget.¹

Aktuelt: det nedsatte udvalg bag rapporten om "Folkekirken og det registrerede partnerskab" består af højt kvalificerede personer, men *er* ikke folkekirken (alene derved, at dets sammensætning er besluttet af ministeren). En anden sammensætning kunne have ført til et andet resultat. Udvalget fremlægger forskellige holdninger, men vægtningen af dem baserer sig på den sammensætning, ministeren har givet udvalget. Jeg er tilbøjelig til at mene, at udvalgets indstillinger er rimeligt dækkende for menighedernes og præsternes opfattelse af, hvorledes folkekirkens forhold til det registrerede partnerskab skal ordnes (og jeg kan selv i hovedsagen følge udvalget). Men der er blevet og vil blive stillet spørgsmålstejn derved. Det kan hævdes og er blevet hævdet, at udvalgets sammensætning primært er udtryk for, hvilket resultat man på forhånd ønskede af udvalgsarbejdet – og en sådan påstand er til skade for sammenhængen i og troværdigheden af folkekirken.

Jeg skal selvsagt vedgå, at biskopperne anbefalede udvalgets nedsættelse, men jeg anser det for en udpræget forlegenhedsløsning.

Ad 2: Folkekirken har reelt haft et vejledende ritual for velsignelse af partnerskaber siden 2005, udarbejdet af 7 af folkekirkens biskopper. Denne vejledning har selvsagt kunnet bruges i hele folkekirken. Jeg stillede mig i sin tid ikke bag den, primært af hensyn til folkekirkens mellemkirkelige forbindelser, men også fordi jeg fandt det vigtigt, at præsterne bevarede en selvstændighed i denne sag, og altså forestod en gudstjenestelig markering/velsignelse på en måde, de kunne have sig selv med i. Endelig anså jeg ikke en sådan vejledning for særligt nødvendig, antallet af gudstjenestelige markeringer taget i betragtning².

Med to begrundelser mener jeg nu, at det vil være rimeligt med et ritual:

- a) det vil overfor den fortsatte problematisering vise, at den gudstjenestelige markering/velsignelse, som biskopperne åbnede for i 1997, er legitim (hvorimod et ritual jo *ikke* legitimerer hverken ægteskaber eller registrerede partnerskaber – det er folkelige/juridiske ordninger, der hører under lovens område og som ikke har behov for kirkelig legitimering).
- b) Folketinget har givet registrerede par/homoseksuelle ret til at adoptere. Dermed har partnerskabet fået en karakter af familie, som folkekirken i mine øjne er nødt til at forholde sig til. Man kan være enig eller uenig i denne adoptionsret, men Folketinget har dermed afgørende ændret ved partnerskabets karakter.

Jeg finder det ikke betydningsfuldt, at et ritual autoriseres, fordi jeg overordnet finder det nuværende autorisations-institut i forhold til ritualer utidssvarende. (Hvis der udarbejdes ritual for partnerskabsindgåelse i folkekirken, bør der dog være faste bestemmelser om ordlyden for så vidt angår den juridiske del af ritualen).

Ad 3: Jeg deler udvalgets opfattelse af, at der er forskel på ægteskab og partnerskab (selvom der

¹ Når selv Dansk Folkepartis medlemmer af kirkeudvalget foreslår en høring af menighedsrådene i denne sag, er det et udtryk for, at de ikke længere opfatter folkettinget som repræsentativt i forhold til folkekirken. (Og det er en kendt sag, at de i endnu ringere grad tillægger biskopperne en sådan repræsentativ autoritet.)

² Jeg gav dengang menighederne i Haderslev Stift en omfattende teologisk redegørelse for min bedømmelse af spørgsmålet. Den står jeg fortsat i hovedsagen ved. Jeg har dog valgt ikke at medtage den teologiske argumentation i dette høringssvar.

måske ikke er det i den folkelige eller juridiske forståelse). Kønspolariteten har væsentlig betydning teologisk, historisk, kulturelt. Alligevel er der teologisk forstået også noget der ligner hinanden i de to institutioner: de er begge at forstå som ”syndefalds-ordninger”, samfundsindretninger, der sikrer at mennesker i deres ufuldkommenhed kan forvalte deres kærlighedsliv på en ansvarlig måde.

Når kirken udøver ægteskabsstiftende myndighed, udfører den en juridisk opgave for staten. Det samme vil være tilfældet, hvis kirken får tillagt myndighed til at forestå partnerskabsindgåelse. Præsten udøver en ren embedsmandsfunktion. Hvad der *i øvrigt* foregår i kirken ved en sådan lejlighed, har sin egen betydning og sammenhæng og tjener ikke til legitimering af ægteskab eller partnerskab.

Hvis kirken indfører et ritual for velsignelse og i den forstand løfter sin håndtering af spørgsmålet op på et mere formelt niveau end hidtil, vil en eventuel partnerskabsindgåelse ved samme lejlighed ikke kirkeligt rumme et ”mere”. Jeg mener derfor ikke, der kan anføres særskilte teologiske indvendinger imod, at godkendte trossamfund får tillagt myndighed til partnerskabsindgåelse.

I den forstand er jeg enig med Jens Ole Christensen, når denne påpeger, at der ingen indholdsmæssig eller teologisk forskel er på, om der kan ske kirkelig velsignelse af partnerskab, eller om den juridiske del af partnerskabsindgåelsen også kan ske i kirken.

Man kan have sympati for Kresten Drejergaards forslag om at henlægge den juridiske ”akt” for så vel ægteskabs- som partnerskabsindgåelse til de borgerlige myndigheder. Det ville være et rent snit, som ville lade kirkens opgave i forhold til ægteskabs- og partnerskabsindgåelse fremstå klarere. På den anden side er folkekirkeordningen jo ikke i øvrigt præget af de rene snit, så hvorfor på lige dette område, hvis det for nogle mennesker betyder noget, at ægteskabsindgåelsen finder sted foran altret?

Jeg vil derfor være indforstået med, at folkekirken fortsat bevarer vielsesmyndigheden (og eventuelt får den udvidet), simpelthen fordi dette arrangement har traditionen for sig³.

Ad 4: Der er bred enighed om at præsters samvittighedsfrihed i forhold til en kirkelig markering/velsignelse/partnerskabsindgåelse skal fastholdes. Med hensyn til kirkefunktionærers medvirken finder jeg, at deres samvittighed grundlæggende har *samme* betydning som præsters, men mener at man roligt kan overlade til menighedsrådene at indgå lokale aftaler herom i forbindelse med ansættelse.

I spørgsmålet om præamblen: Da nogle anser optagelsen af en præambel for afgørende, vil jeg være indforstået med det.

(Jeg forstår på den ene side ikke, at præamblen skulle have så stor betydning, hvis friheden er fastlagt lovgivningsmæssigt. Det er at tillægge ritualerne og ritualbogen en mærkelig ”renhed”. Men det er ligeså ”ritualbogsfundamentalistisk” at ville undgå det med henvisning til, at en sådan præambel er jura, som ikke hører hjemme i ritualbogen. Ritualbogen består da af alle mulige ting: ritualtekster med diverse varianter og valgmuligheder, koreografiske anvisninger, juridiske og ordningsmæssige bestemmelser. Hvorfor så ikke også den nævnte præambel?)

³ Det er anført, at en opsplitning af vielsen i en juridisk og en kirkelig del vil skade forholdet mellem folkekirke og folk. Jeg tror ikke, det ville gøre nogen stor forskel – der er andre langt mere afgørende faktorer, der bestemmer dette forhold. Så det er ikke ”hjerteblod” for mig, at folkekirken bevarer vielsesmyndigheden.

Ad 5: Jeg forudser, at folkekirkens forbindelse til kirkerne i det globale syd vil blive besværliggjort. Jeg tror, at en levende forbindelse med disse kan være af stor betydning for folkekirkens fremtid, og derfor er det en dybt beklagelig konsekvens. Jeg vil derfor meget anbefale, at der bruges ressourcer, både menneskelige og økonomiske, på at afbøde disse skadevirkninger og fastholde samtaler med søsterkirkerne⁴.

Jeg beklager den strid, som denne sag fortsat vil medføre internt i folkekirken. Den tager og vil tage ressourcer fra beskæftigelsen med de meget mere afgørende udfordringer, som folkekirken står overfor. På sæt og vis har den hidtidige pragmatiske og uformelle håndtering af spørgsmålet haft store fordele.

Men jeg kan ikke anse håndteringen af de registrerede partnerskaber, herunder en ændring af denne, for at have frelsesmæssig betydning. Bestræbelsen må derfor være at prøve at *handle ret*, også i den forstand, at sagen ikke tilkendes en betydning, som den efter min bedste opfattelse ikke har. Jeg må dog selvsagt respektere andre folkekirkemedlemmers frihed til selv at definere, hvad der for dem har afgørende bekendelsesmæssig betydning.

Men mit høringssvar er udtryk for, hvordan jeg for nærværende mener, folkekirken gør mest ”ret og skel” i relation til registrerede partnerskaber.

Med venlig hilsen
Niels Henrik Arendt

⁴ Det er fremført, at folkekirken i dette spørgsmål må se stort på kritikken fra disse kirker, fordi de udtrykker bigotte, homofobe og fundamentalistiske holdninger. Min erfaring siger noget andet: de repræsenterer en lige så kontekstuel kristendomsfortolkning som den, der præger de nordeuropæiske kirker, dvs. en fortolkning med udgangspunkt i den egne kulturelle situation. Og derfor er en dialog fortsat dybt meningsfuld.

Haderslev
Stift

Kirkeministeriet

Den 15-12-2010/ LCK
Sagsnr. 09/4009
Løbenr. 125498/10

Dok.nr. 87502/10 – høringssvar fra stiftsrådet i Haderslev Stift til rapport om folkekirken og registreret partnerskab.

Biskop Niels Henrik Arendts høringssvar til rapporten blev drøftet på stiftsrådsmødet den 30. november 201.

Stiftsrådet finder ikke anledning til at fremkomme med kommentarer til rapporten.

Med venlig hilsen

Stiftsrådet i Haderslev Stift

Erik Breum
konstitueret formand

Ribe Landevej 35-37
6100 Haderslev

Telefon
74 52 20 25

Telefax
74 53 36 06

E-mail:
kmhad@km.dk

Internet
hjemmeside:
www.haderslev.stift.dk